

Rælingen kommune

postmottak@ralingen.kommune.no

Deres ref.: 2021/7832

Oslo, 16. mai 2022

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Oslo og omland friluftsråd, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforening Akershus og Skiforeningen.

Uttalelse til Kommuneplanens arealdel 2022-2033, Rælingen kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Akershus er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Akershus og har som hovedformål å ivareta naturmangfoldet og friluftslivet i området. FNF Akershus synes kommuneplanens arealdel inneholder veldig mye bra. Vi anbefaler kommunen å føre arealregnskap og ha som ambisjon å bli arealnøytral da arealendringer er den største trusselen for naturen. Videre ber vi vurdere en kommunedelplan for naturmangfold og anbefaler et temakart for grønnstruktur som tas med som kunnskapsgrunnlag i utarbeidelsen av arealdelen. FNF Akershus støtter kommunes forslag til områder som skal tas ut og omgjøres til LNF eller grønnstruktur. Vi er veldig fornøyde med nye og reviderte bestemmelser som styrker ivaretagelsen av natur- og friluftslivsinteressene og at eksisterende bestemmelser som styrker de samme interessene fra gjeldende arealdel blir videreført. Videre kommenterer vi arealinnspill som er relevante for natur- og friluftslivsinteressene, og til slutt ber vi kommunen sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette.

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Rælingen kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen^{1 2}. Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og

¹ FNs klimapanel (IPCC) sin spesialrapport om klimaendringer og landarealer av 8. august 2018

² Naturpanelets (IPBES) rapport av 6. mai 2019

friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. **Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.**

Under vil vi gi kommentarer på relevante deler i arealdelen til Rælingens kommuneplan.

Planbeskrivelse

FNF Akershus synes kommuneplanens arealdel er oversiktlig og tydelig. Vi synes det er bra at FNs bærekraftsmål ligger til grunn, og vi er veldig fornøyde med at natur er lagt til satsingsområdet «Samarbeid for natur og mot klimaendringer» i samfunnsdelen. Vi håper at kommunen tydeliggjør i arealdelen at naturhensyn alltid må legges til grunn for alt som forvaltes av kommunen ved å f.eks. illustrere at naturen, klima og miljøet må ligge til grunn for at vi skal kunne nå de andre målene for samfunn og økonomi, med figuren fra Stockholm Resilience Centre (figur 1).

Arealstrategi og arealdisponering

FNF Akershus synes arealstrategien inneholder veldig mange gode punkter som skal ivareta naturverdiene og friluftslivsinteressene. Vi vil spesielt trekke fram punktene 6 – 10 som inkluderer gode møteplasser, god adkomst til naturområder, aktiv forflytning, ivaretagelse av naturmangfold og klimatilpasning.

Videre savner vi noe om arealregnskap og arealnøytralitet, som nevnt i innspillet vårt til samfunnsdelen³. Det er arealendringer som hovedsakelig truer natur- og friluftslivsverdiene, da særlig bit for bit-utbyggingen som samlet sett beslaglegger og splitter opp naturområdene. Kommunenes arealplanlegging er den mest avgjørende faktoren for å ivareta naturverdier, friluftsliv, kulturmiljø og landskap. Det hviler derfor et stort ansvar på kommunenes politikere og administrasjoner for å ivareta naturen og muligheten for å bruke denne. Hensynet til naturen må gjenspeiles i arealbruken. **Vi anbefaler derfor kommunen å føre arealregnskap og ha som ambisjon å bli arealnøytral**⁴. Dette går for eksempel ut på at man gjør en kunnskapsbasert vurdering av hvilke naturtyper det ikke skal være rom for å bygge ned mer av i kommunen. Viken fylkeskommune arrangerte et webinar om arealregnskap august 2021⁵. Det kom ellers en rapport på bestilling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet om erfaringer og praksis med arealregnskap i kommuneplaner⁶. Vi håper at Rælingen kommune setter seg inn i både webinaret og rapporten, og tar med seg erfaringene som er omtalt i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Det er veldig bra at kommunen har med utsagn som «*Kulturlandskap, raviner, vassdrag, våtmark, elvesletter og dyre- og planteliv er viktige ressurser som må ivaretas.*» og «*Planforslaget legger ikke opp til nedbygging av nye jordbruk- og skogområder, eller større arealer med natur.*» når det gjelder **naturmangfold**. I den nylig vedtatte samfunnsdelen står det under Slik vil vi ha det ang. naturmangfold: «*Rælingen kommune har en arealbruk som ivaretar naturområder og naturmangfoldet, både for bruk og vern av naturen.*» For å nå dette målet anbefaler vi kommune å **utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold**. Da får kommunen kartlagt status, utfordringer og områder som mangler kartlegging.

³ [Uttalelse fra FNF Akershus til kommuneplanens samfunnsdel, Rælingen kommune](#), september 2021

⁴ [Arealnøytralitet, Sabima](#)

⁵ [Arealregnskap, Viken fylkeskommune](#)

⁶ [Kartlegging av praksis rundt bruk av arealregnskap i kommuneplan](#), Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2020

Det er også bra at kommunen planlegger tverrfaglig prosjekt angående **massehåndtering** der status, utfordringer og behov, og ikke minst mulig samarbeid med andre kommuner skal utredes.

Videre er det bra at nærområder med kvaliteter følges opp i arealdelen. **En viktig oppgave for kommunen blir da også å sikre nok grønne arealer og tilgjengelig uteareal, som skogholt, bekkedrag o.l., i umiddelbar nærhet til barnehager og grunnskoler.** Deler av skolehverdagen kan flyttes ut, barna blir mer fysisk aktive, de har større naturkontakt og får en større forståelse av samspillet mellom natur og menneske.

Revidering av plankartet

FNF Akershus synes det er bra med gjennomgang og utvidelser av grønnstruktur og hensynssoner (spesielt for bevaring av naturmiljø og for friluftsliv). Vi anbefaler allikevel kommunen **å utvikle et temakart med grønnstruktur/grønne traseer** som tas med som kunnskapsgrunnlag i utarbeidelsen av arealdelen. Se for eksempel temakart for grønnstruktur fra Lørenskog kommune⁷. På denne måten kan kommunen sikre sammenhengende blågrønne strukturer, grønne korridorer, smug og smett og turveier gjennom byggesonen i all planlegging.

Støtter kommunes forslag til områder som skal tas ut. FNF Akershus støtter kommunens forslag om å endre arealformålene til Nordby bruk – del av gnr./bnr. 82/1, Del av gnr./bnr. 93/3 og Gnr./bnr. 95/12 til LNF-formål og Del av gnr./bnr. 106/575 til grønnstruktur.

Bestemmelser

FNF Akershus **er veldig fornøyd med nye og reviderte bestemmelser som styrker ivaretagelsen av natur- og friluftslivsinteressene:** § 4.1.1 Byggegrense mot bekker og raviner, § 5.2 Massehåndtering, § 5.8 Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan, § 12.3 Bestemmelse til nye hensynssoner for bevaring kulturmiljøer og § 6.6 Krav om vurdering av bevaring av viktige trær- og vegetasjonsområder i reguleringsplaner.

Det er også **veldig bra at eksisterende bestemmelser som styrker de samme interessene fra gjeldende arealdel blir videreført:** §3.6 Utredning av naturmangfold før inngrep (pbl § 11-9, nr. 4), §5.7 Vannkvalitet og vannmiljø (pbl § 11-9, nr. 6), §6.3 Inngrep i vassdrag og flomfare (pbl § 11-9, nr. 6), §6.4 Tiltak langs Nordre Øyeren naturreservat (pbl § 11-9 nr. 6), §6.5 Tiltak innenfor Marka (Østmarka) (pbl 11-9, nr. 6), §6.6 Grønnstruktur (pbl § 11-9, nr. 6) og §6.7 Naturtyper og biologisk mangfold (pbl § 11-9, nr. 6).

FNF Akershus ønsker imidlertid at setningen **"tiltak i LNF-områder skal alltid reguleringsplan, og det skal alltid gjennomføres kartlegginger av biologisk mangfold og viktige naturtyper"** inkluderes i relevant bestemmelse (f.eks. i §3.6 Utredning av naturmangfold før inngrep (pbl § 11-9, nr. 4) eller §6.7 Naturtyper og biologisk mangfold (pbl § 11-9, nr. 6)).

Arealinnspill

FNF Akershus har sett gjennom kommunens egne behov for arealbruksendringer og eksterne innspill for endringer. Under følger kommentarer på relevante endringer for natur- og friluftslivsinteressene.

⁷ [Temakart grønnstruktur, Lørenskog kommune](#), Kommuneplan 2014-2025

Kommunens forslag

Omsorgsboliger Kirkebyvegen – kommunen tilrår arealbruksendring.

Omgjøringen av naturområde/grønnstruktur til offentlig tjenesteyting har negativ konsekvens for viltkorridor. Vi anbefaler kommunen å undersøke muligheten for avbøtende tiltak.

Snødeponi, Lognsdalen – kommunen tilrår arealbruksendring.

Det er bra at natur skal utredes videre ved reguleringsplanprosess. Vi anbefaler kommunen å undersøke muligheten for avbøtende tiltak for å hindre avrenning til Sørlibekken.

Snødeponi, Åsvang – kommunen tilrår arealbruksendring.

Vi støtter kommunens kommentar om at det må foretas vannprøver i henhold til gjeldende regelverk og tilrettelegges for renseløsninger, som sikrer minimalt med utslipp av forurensede stoffer om det blir snødeponi her.

Eksterne forslag til arealbruksendringer

Nr. 6 – Eikelivegen – kommunen tilrår arealbruksendring.

Arealet foreslått inneholder den prioriterte naturtypen hule eiker og en lukket bekk. I den påstartede reguleringsplanprosessen for området blir det viktig at kommunen ivaretar de hule eikene. Se f.eks. samleside om hule eiker som inkl. informasjon om mulige tilskuddsordninger⁸. Kommunen kan vurdere muligheten for informasjonsskilt e.l. til opplysning og læring om en utvalgt naturtype. Videre ber vi kommunen vurdere om en bekkeåpning er mulig. En bekkeåpning er et klimatilpasningstiltak, og kan være et tiltak for naturmangfold og folkehelse om kantsonen er bred og frodig. Se f.eks. den ferske veilederen *Bekkeåpning som klimatilpasning*⁹.

FNF Akershus **støtter kommunens forslag om at følgende arealinnspill ikke tilrås basert på den negative påvirkningen forslagene har på natur og friluftlivsverdier**: Nr. 9 – Tangerudvegen, Nr. 10 – Korsvegen, Nr. 11 - Del av gnr./bnr. 103/15 og Nr. 5 - Strømsdalen nord.

De resterende forslagene er ikke relevant for oss å kommentere.

Kommunen må sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser

Til slutt ber vi Rælingen kommune sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser, **og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette**. En kommune som gjør mange unntak fra vedtatte langtidsplaner, har manglet styring på arealbruken. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Det er også mye vanskeligere for frivilligheten å følge med. Ifølge tall fra Kostra (SSB) er andelen innvilgede dispensasjoner i byggesaker i Rælingen kommune 33,3 % i 2020 (godt over landsgjennomsnittet) og 8,7 % 2021¹⁰. Generelt sett sier ikke Kostra-tallene noe om hva slags saker dette er, bare at det er gitt dispensasjon fra plan. Dispensasjoner kan ha blitt innvilget i saker som dreier seg om tiltak i strandsonen, omdisponering av dyrka mark/jordvern, nedbygging av myr og hyttebygging og andre tiltak innenfor fjell- og/eller markagrensener. Utviklingen fra 2020 til 2021 er lovende. 8,7 %

⁸ <https://www.hule-eiker.no/>

⁹ *Bekkeåpning som klimatilpasningstiltak. En overordnet og flerfaglig anvisning*, SINTEF 2021

¹⁰ *Kostra-nøkkeltall, Plan og byggesaksbehandling*, SSB

dispensasjonssaker er mindre enn landsgjennomsnittet, men kommunen bør etterstrebe null dispensasjoner fra plan.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker

Koordinator

FNF Akershus

